

Ο Εσπερινός της Αγάπης στο ρώσικο μοναστήρι του Αγίου Όρους (Κ. Λεοντίεφ, Συγγραφέας)

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=158411>]

Στην γνωστή σου γλώσσα είναι ευχάριστο να παρακολουθείς την σκέψη που είναι ήδη καλά γνωστή στην μητρική σου γλώσσα, ενώ η άγνωστη γλώσσα σε εκπλήττει με άλλο τρόπο – ως κάτι ημιμυστικό και ασυνήθιστο. Αναγιγνώσκουν στις γλώσσες στις οποίες υπάρχει δυνατότητα να αναγιγνώσκουν στον συγκεκριμένο τόπο – στα ελληνικά φυσικά πρώτα από όλα, στα σλαβικά, στα τουρκικά, στα αρμενικά, στα αλβανικά και καμιά φορά ακόμα στα αραβικά ή στα λατινικά. Στα γαλλικά ή στα ιταλικά αναγιγνώσκουν πολύ σπάνια. Και οι δύο αυτές οι γλώσσες είναι πολύ διαδεδομένες στην εμπορική τάξη που υπερέχει στο εγκόσμιο περιβάλλον των χριστιανών, ανάμεσα στα πνευματικά πρόσωπα όμως σπάνια μπορούν να βρεθούν όσοι ομιλούν καλά ή διαβάζουν σωστά σε αυτές τις «ζωντανές» γλώσσες της Δύσης. Έχω ένα μικρό βιβλιαράκι που εκδόθηκε το 1870 στην Κωνσταντινούπολη. Περιέχει την Θεία λειτουργία του Μεγάλου Σαββάτου επί του Επιταφίου, την Ακολουθία των Ωρών του Μεγάλου Σαββάτου και δώδεκα Ευαγγέλια σε διάφορες

γλώσσες για τον Εσπερινό του Πάσχα για τον οποίον γράφω. Πρώτο, εννοείται, στην ελληνική έκδοση τοποθετήθηκε το κανονικό Ευαγγέλιο στα ελληνικά. Μετά ακολουθεί το ίδιο χωρίο (για την δευτέρα εμφάνιση στους μαζεμένους μαθητές) σε ελληνικούς στίχους (σε ηρωικό εξάμετρο, όπως λέει το βιβλίο), την τρίτη θέση κατέχει η ιαμβική ελληνική παράφραση του ίδιου κειμένου, έπειτα «σλαβορωσιστί», έπειτα στην νεοβουλγάρικη γλώσσα, μετά στα αλβανικά, στα λατινικά, στα ιταλικά, στα γαλλικά, στα αραβικά, στα τουρκικά και στα αρμενικά.

Ι.Μ. Αγ. Παντελεήμονος, το μεγάλο ρώσικο μοναστήρι του Αγίου Όρους

Σε διάφορες πόλεις μού έτυχε να ακούω διάφορες γλώσσες. Αυτό εξαρτάται από το σε ποιες γλώσσες ξέρουν να αναγιγνώσκουν τα πρόσωπα του τοπικού ιερατείου που βρίσκονται εκείνη την ημέρα επί τόπου. Παρακολούθησα αυτόν τον Εσπερινό στα Ιωάννινα, την Αδριανούπολη, την Κωνσταντινούπολη (στην Θεολογική Σχολή της Χάλκης) και στο Άγιο Όρος.

Καλά ήταν παντού, αλλά στο νησί Χάλκη ήταν καλύτερα από ότι στους επαρχιακούς ναούς, ενώ στο Άγιο Όρος στο ελληνορωσικό μοναστήρι του Αγίου Παντελεήμονος ήταν καλύτερο από παντού.

Τον όρθρο και την πρώιμη Θεία λειτουργία τους ακούσαμε στο πρώην «σπιτικό» παρεκκλήσι της Αγίας Σκέπης που η ρωσική αδελφότητα το έχτισε στο άνω κατά την τοποθεσία (ανατολικό) μέρος της ευρύχωρης μονής η οποία βρίσκεται, όπως είπα προηγουμένως, στην βουνοπλαγιά που βλέπει προς την θάλασσα.

Τον εσπερινό της Κυριακής τον λειτούργησαν μαζί με τους Έλληνες κάτω, στον κύριο ναό ή καθολικό που χτίστηκε, όπως και όλα τα αγιορείτικα καθολικά στη μέση της πλακόστρωτης αυλής.

Αυτό το περιστατικό έχει μεγάλη σημασία ήδη από μόνο του.

Στο ρωσικό παρεκκλήσι της Αγίας Σκέπης της Παναγίας Θεοτόκου δεν υπάρχει τίποτα αξιοσημείωτο εκτός από το εικονοστάσι και τα εκλεπτυσμένα και πλούσια σκεύη. Το παρεκκλήσι είναι ευρύχωρο, ζεστό τον χειμώνα, η πρόσβαση σε αυτό γίνεται απευθείας από τον ζεστό διάδρομο του αρχονταρικιού και μόνο. Το αρχονταρίκι είναι μια μεγάλη αίθουσα με σοβατισμένους τοίχους, με μια μεγάλη σειρά κανονικών (ορθογωνίων) μεγάλων παραθύρων από τα οποία ανοίγει η θέα στο κάτω (το ελληνικό) μισό της μονής, την θάλασσα και την πάντα σκοτεινή λωρίδα της χερσονήσου της Κασσάνδρας που είναι κάπως θλιβερή αλλά δεν είναι στερημένη της μεγαλοπρέπειας. Γύρω στους τοίχους υπάρχουν «στασίδια» με μπράτσα και αναδιπλούμενο «κάθισμα» ώστε οι μοναχοί και οι προσκυνητές να μπορέσουν να στέκονται και να ξεκουράζονται όρθιοι.

Μερικές αυτού του είδους θέσεις αλλά περισσότερο τιμητικές για επισκέπτες ανώτερης τάξης ή μεγαλύτερου αξιώματος βρίσκονται στην μέση της άδειας αίθουσας δίπλα στις σοβατισμένες κολόνες. Υπάρχει άνεση, καθαριότητα, ευρυχωρία, λευκό χρώμα, αλλά δεν πρέπει να ψάχνετε ομορφιά και μεγαλοπρέπεια. Ένα εικονοστάσι, κατά την γνώμη μου, είναι πολύ καλό. Είμαι πρόθυμος να πω ακόμα περισσότερο: μπορώ να το πω ακόμα και ωραίο. Είναι πολύ ιδιόμορφο, είναι κάπως εκλεπτυσμένα βαρύ, με σωστό μέτρο ποικίλο και με σωστό μέτρο μονόχρωμο.

Δεν είναι υψηλό και εξολοκλήρου επίχρυσο, οι διαστάσεις του είναι κάπως βαριές, η διακόσμηση δεν είναι ούτε περίπλοκη, ούτε επιτηδευμένη αλλά αυστηρή. Η Ωραία Πύλη είναι επίσης χαμηλή και πολύ ευρύχωρη, οι μεγάλες «τοπικές» εικόνες είναι τοποθετημένες σε μια γραμμή και τα πρόσωπα είναι του φυσικού μεγέθους μιας ανθρώπινης μορφής. Αν δεν με ξεγελάει η μνήμη μου οι εικόνες είναι μόνο τέσσερις: ο Σωτήρας, η Θεομήτωρ, ο «κύριος» της μονής Άγιος Παντελεήμονας, η κάρα του οποίου φυλάσσεται κάτω στους Έλληνες, και ο Ρώσος άγιος Μητροφάνης τον οποίον έφεραν στο Άγιο Όρος οι δικοί μας. Όλες αυτές οι εικόνες είναι

υπέροχα σφυρηλατημένα έργα από το εργαστήρι της μονής της Αγίας Τριάδας και του Αγίου Σεργίου. Στο λεπτό διακοσμημένο πεδίο διαγράφονται σε ύψιστο βαθμό λεπτεπίλεπτα αρκετά ανθρώπινα ως προς το χρώμα τους πρόσωπα, αλλά ως προς την έκφρασή τους εικονικές, μυστικά ήσυχες μορφές του Δασκάλου-Θεού, της Παναγίας με το Βρέφος Χριστό, του πανέμορφου νεαρού-ιερομάρτυρα και του ασπρομάλλη οσίου γέροντα. Οι ενδυμασίες του Σωτήρα που είναι γαλάζια και ρόδινη και του Αγίου Παντελεήμονα που είναι βαθυκόκκινη με το πράσινο είναι πανέμορφες εξαιτίας του έντονου χρώματός τους πάνω στο αδιάκοπο μονόχρωμο επίχρυσο φόντο. Όσον αφορά το πρόσωπο του ίδιου του Χριστού δεν έχω ξαναδεί ούτε πριν ούτε μετά τίποτα καλύτερο. Είναι εικόνα του υψηλού ρυθμού και όχι πίνακας. Κάτι όμορφο και ανδρειωμένο και νεαρό, λίγο χλωμό, ιδεώδες, ήσυχο, ήρεμο και συνάμα κάτι εκλεπτυσμένα εθνικό, σημιτικό σαν για περισσότερη ιστορική πειστικότητα, για την πραγματικότητα της καλής, ευτυχισμένης με την έννοια της έξαψης, θετικής πίστης.

(συνεχίζεται)

***Επιμέλεια κειμένου: Όλεγκ-Μαξίμ Τσυμπένκο, Δρ. Ιστορίας, Ακαδημία Επιστήμης και Εκπαίδευσης Maïco-Mannesman Κιέβου**